

Fra tidsskriftet *Minerva*, redigeret af Christian Molbech, 4. årgang, 1815, s. 1 - 32

Noget om den danske Billedhugger i Rom: Albert Thorvaldsen

af Frederike Brun, født Münter.

Fru Baronesse Caroline von Humboldt tilegnet.

(Efter Forfatterindens Haandskrift oversat af Udgiveren.)

Ligesom Konsterne i Athen under den peloponnesiske Krig ikke allene ei holdtes tilbage i deres Blomstring eller forstyrredes i deres Udvikling, men trodsende alle Hindringer, modnedes stedse mere kraftfuldt og lysteligt: saaledes synes ogsaa, uagtet Krigen, en ny, glædelig Konst-Epoke at begynde i det nærværende Rom. I Grækenland havde de store Bedrifter under Perser-Krigen, den ædle Modstand, Dristighed, Lykke, Seier og den vundne Frihed vækket, opløftet, begejstret Siælene. *Herodot* læste ved Panathenæernes Fest sit udødelige Værk; det bar Frugt i *Thucydides'* Taarer. Historiekriverne opflammede paa ny de tragiske Digtere, som *Homer* havde opammet. Konsten, en yngre Sø¹ster af Historien og Poesien, traadte dristig frem paa Løbebanen med de ældre Sødskende; endelig fuldendte Philosophien, alle Videnskabers og Konstners Resultat, den eurythmiske Cyclus, som, uopnaelig for alle Aartusinder, synes at have været Menneskeslægtens høieste æsthetiske Blomstring.

Men hvad frembringer i det nærværende Rom Konstens Gienfødelse, ikke allene iblandt Italienerne, men ogsaa blandt deres, fra alle Europas Lande tilstrømmende Lærlinge, i en Tidsalder, der ikke fremviser noget, for Konsterne fortrinligen gunstigt Tegn (om man ikke derhen vil regne den uendelige, Konsterne selv fremfor alting forhadte Konstsladden)?

Vi ere Alle mere eller mindre hensiunkne i Kraftløshed, og kæmpe forgieves imod Nødvendigheden, der sielden var Konstens beskiermende Gudinde. Enhver er bekymret for sin Eiendom, og tænker sielden paa Livets Prydelse; og Skønhedssandsen, denne Humanitetens fineste Blomst, der kun kan trives i roligheds Skjød og under en mild Luft, folder, Sandseplanten *) liig, sine knap udsprungne Blade sammen for alle løsladte Lidenskabers barske Storme. Ikke desmindre er det vist, at de tegnende Konster, Portraitmaling**), Landskabs- og Historie-Maling, og fremfor alt Billedhuggerkonsten, have netop i de frygtelige Revolutionsaar gjort ustandsedede Fremskridt til det Bedre; uden at man bestemt kunde sige, at denne Fremadstræben var en Følge af forud³gangne heldige, konstudviklende Omstændigheder, eller vækkende Exempler. *Pompeio Battoni* var den sidste Spire af de aldeles

*) Die Sinnpflanze, Mimosa sensitiva.

**) Hvorfor bliver Portraitmaleriet mest tilbage?

udartede italienske Skoler. *Raphael Mengs* stod allene, og har ingen Efterlignere, ingen Lærlinge efterladt sig; og hvilke middelmaadige Mennesker *Winkelmann*, af Mangel paa bedre, var nødt til at betiene sig af, det viser de under hans Opsyn foretagne Restaurationer. At han ikke traf paa bedre, beviser ogsaa de Lovtaler, han ødslede paa en *Cavaceppi*.

Også *Angelica* fremspirede, voxede, blomstrede, uden Lærer, uden Lærlinge. Datter af *Gratien* og *Quindeligheds Genius*, Eneste i sin Natur, er hun ogsaa bleven Eneste fra den Side, der hos hende kunde efterlignes og fortiente Efterligning; i den harmonisk levende Colorit.

Det er derfor meget mere *Konsten*, hvis Opvaagnen af dens dybe Slummer, efterat den var vendt tilbage fra Manerens og den koldes Routines forskaarne Buxboms-Labyrinth, netop er truffet sammen med det Tidspunkt, i hvilket Europa begyndte at bæve i convulsiviske Trækninger, som fra deres Middelpunkt udbredte sig til alle Kanter og sønderbrød alle gamle Former. – Forgieves! (ret som havde de givet hverandre deres Ord, at de vilde være stærkere end selve tidens Strøm!) Konsterne arbejdede rask fremad med et Mod, en Opoffrelse, et mod det Skønne, for Skønhedens Skyld, fast henvendt Sind, der ofte bevægede mig i det dybeste af min Siæl; thi sandelig, den har kun sin Løn i sig selv. ¹⁴

Det synes altsaa virkelig, at Rystelser, selv de ubehagelige, (thi i det Hele var Revolutionen og det hele Revolutionsvæsen en forhadet Sag for alle Kunstnere, undtagen for saavidt som det gav dem Stof til Carricaturer) at alle Slags Trængsler, ja selv Nød, ere til mindre Hinder for Konstens Udvikling, end Stilstand, Hensynken i det Almindelige, i det Vedtagne Hylding.

Billedhuggerkonsten havde, om end kun hist og her og næsten ubemærket, giort Begyndelsen, som den af de skønne Konster, der, næst Architecturen, er den simpleste, den strengest betingede. *Wiedewelt* og *Sergel* i Norden, *Danneker*, *Trippel*, *Scheffauer* og andre i Tydskland vendte tilbage til alvorligt Studium af det Antike, til Naturen, og til den beskedne rolige Ynde. Konsten bragte atter de i Syden udviklede Spirer til Norden, under hvis konstfremmede Himmel de kun alt for ofte pleie at isne.

Noget sildigere, end de to førstnævnte nordiske Kunstnere, begyndte *Canova* at besiae Marmoret (thi fra Begyndelsen af *leve* og *aande* hans Værker); og lidt efter lidt afkastende den gemene Naturefterlignings Svøb og Manerens Lænker, stræbte han uafladeligen mod det Høiere og Bedre med et Mod og en Taalmodighed, og med en Redelighed mod sig selv, hvorved den ædle Mand lige saa sikkert maa vinde alvorlige Beskueres Agtelse, som den indtagende Ynde, der omsvæver hans Værker, maa sikre ham deres kiærlighedsfulde Bifald. ¹⁵ *Canovas* Gallerie af Statuer fra hans egen Haand er Historien af Billedhuggerkonstens Opvaagnen og Opblomstring i Italien.

Men midt iblandt alle de venlige haabvækkende Stierne paa den romerske Konsthimmel, steg pludselig en Stjerne af første Størrelse frem paa Horisonten. – Fra det fjerne Nord straaled *Danmarks Thorvaldsen!* Og

Følelsen, som det første Konstaværk, hvormed han offentlig fremtraadte, vakte, var forbauset Beundring!

Det var i Januar 1803, da jeg var Vidne til dette Phænomen, der mere syntes at tilhøre de skønneste Tider af den helleniske Konst, end vor Tidsalder, og da jeg iagttag det Virkning paa Beskuerne. Allerede var Argonaut-Føreren Jason (nøiagtigen saa stor, som den belvederiske Apollo) i alle Konstneres Munde, da Thorwaldsen engang ved et Middagsmaaltid, hvor han i Almindelighed pleiede at samles med 30 til 40 Konstnere, blev spurgt: "om han ikke kiendte den unge danske Konstner, der havde frembragt denne herlige Statue?" – saaledes beskeden i Stilhedens Skiød havde denne store Genius udfoldet sine Vinger. – At meddele Dem, min kiære, konstelskende Veninde! nogle Vink over den høist originale Maade, hvorpaa *Thorwaldsen* blev det han er, og en kort Fremstilling af hans vigtigste Arbejder, er disse Blades Hensigt. Maatte de tillige være Dem en stille Efterklang af uforglemmelig lykkelige Timer! – Hvo har med inderligere Følelser, med renere Konstglæde hilset I⁶ vor Thorvaldsens Guddomsbilleder, end *Caroline* og hendes ædle Ægtefælle? Og hvor fandt den unge Konstner høiere Løn⁷), end i den giæstmilde Bolig, som *Wilhelm von Humboldt* paa Trinità del Monte i Rom har indviet Konstnerne til et aabent Tempel for Konst og Videnskab?

Albert (*Bertel Thorvaldson*) blev født i Kiøbenhavn 1771 eller 1772 af ubemidlede Forældre. Hans Fader, en indfødt Islænder, var Steenhugger, og nærrede sig med sin Familie tarveligt. Vor *Albert* fandt allerede som Barn stor Fornøielse i at gaae Faderen tilhaande i hans Arbejde, og efterlignede snart de Ornamente, som Faderen forfærdigede, i Træ med megen Lethed og Smag. Ved saadan Leilighed skete det engang, at, i det han med Forvovenhed og Kraft til dette Øiemed betiente sig af en Øxe, der var for stor for ham, huggede han sig et meget betydeligt Saar gennem Støvlen i Benet, hvoraf han endnu har et Ar. Hans Fader, der vel anede, at han ikke vilde lade det beroe ved Steenhugning, lod ham benytte den frie Underviisning i Tegning, der gives paa det kongelige Konst-Academie paa Charlottenborg. Vor unge Konstner tegnede, uden synderlig Drift, med de Andre, og skøndt han aldrig var egentlig flittig, og altid for det meste studerede med Øinene, udmærkede Lærerne ham dog stedse fortrinligen. Imidlertid stiger Drift⁸) ten til at modellere mere og mere hos ham, og han vinder Academiets mindre Præmier, den ene efter den anden⁹). Saaledes voxer han op, uden noget Slags Dannelse, saa ganske overladt til sig selv og den gunstige Natur, som det vel er muligt at tænke sig et Menneske, født i en civiliseret Stat. Han er nu 17 år

⁶) Dog vel i hans Konst og i dens Værker? *Overs.*

⁷) Thorvaldsen begyndte den akademiske Bane 1785 med at tegne efter Gibsfigurer i Gibsskolen; 1786 blev han forflyttet til Modelskolen. For Modelering vandt han allerede 1787 den anden, og 1789 den første Sølvmedaille. I Aaret 1791 vandt han den mindre Guldmedaille for et Bas-relief, hvorom nedenfor tales. (Efterretninger, meddeelte Udg. af Konstacademiets Secretair Hr. Professor T. Baden.)

gammel, og da han vedbliver Modelleringen, skal han gjøre sit første Prøvestykke for en af de mindre Medailler, ved at modellere et Basrelief. til dette Foretagende indelukkes Lærlingene (ligesom Cardinalerne under Conclavet) i afsøndrede Værelser, forsynede med det Leer, som de skulle besie, og overladte til deres gode Genius og til deres Hænders Færdighed. Vor Thorvaldsen gik denne sin første uventede Triumph, ikke anderledes end en til Døde dømt Misdæder, i Møde; og endnu kan han ikke uden en Levning af komisk Skræk tænke paa, hvorledes han dengang var til Mode, og hvorledes han ved en dygtig Drik af den nordiske Hippokrene, der for den I⁸ trængende Yngling kun flød med Brændeviin, maatte styrke sit Mod til Arbeidet.

Saaledes gaaer han til Værket (ikke modigere end til en Henrettelse, forsikrer han endnu i dette Øieblik), og i fire Timer er den opgivne Gienstand, *Heliodorus*, eller *Kirkeranet* ¹⁰), saaledes anlagt i Basrelief og, i Forhold til Tiden, han anvendte derpaa, saaledes udført, at de forbausede Dommere ikke allene kiende ham værdig den Priis, hvorom han stred, men endog den store Guldmedaille, hvormed et Reisestipendium er forenet – dog dette sidste kun imellem sig selv – da det havde været umuligt, at sende en saa ganske udannet Yngling, i *den Alder* overladt til sig selv, ud i den vide Verden. Han bliver altsaa høiligen rost, og erholder den Præmie, for hvilken han har arbejdet; men alle Professorer have efter den Tid deres Øine fæstede paa ham, og bemærke med Glæde hans Fremskridt. Historiemaleren *Abildgaard* fik ham i Synderlighed kiær; og blandt Landets Store udmærkede Hans Excellence Geheimeraad *Grev Christian Reventlow* sig ved at skienke det opblomstrende Talent en kiærlig Pleie. Endnu prydes Væggene i denne værdige Families Bolig med Afstøbinger af Thorvaldsens to første Basreliefs: *Heliodorus* og *Apostelen Peder*, som helbreder den Lamme ved Templets Port ¹¹); ved hvilket sidste Stykke han (1793) I⁹ vandt den store Guldmedaille og Reisestipendiet (600 Rigsdaler aarligen i 6 Aar.) ¹²)

Beundringsværdige ere allerede i det første af disse Basreliefs Udtrykket, Friheden i Bevægelserne, og det umiskienkelige Anlæg til en fast Stiil, som og Figurernes Mængde. Den til Jorden nedkastede Kirkerøvers Figur kunde Konstneren endnu den Dag idag ikke skamme sig ved. Ogsaa erkjendte *Grev Christian Reventlow* strax den Genius, der *saaledes* begyndte. I det andet af de nævnte Arbejder, det sidste han frembragte i Kiøbenhavn, er ogsaa hans hele store Evne allerede synlig; Figurerne ere høist ædle, og Dragterne have en stor og simpel Holdning. En ung Qvinde med et Barn paa Armen er af høieste Skjønhed. *Petrus* har just rakt den Lamme sin Haand – allerede straalte *Helbredelsens Følelse* fra hans Ansigt; allerede hæver Overkroppen sig

⁸) Efter 2 Maccabæernes Bog. 3, 25.

⁹) Efter Ap. Gierninger, 3, 6.

¹⁰) I Aaret 1793, da han havde vundet den store Guldmedaille, fik han af Academiet en aarlig Understøttelse af 100 Rdlr. til sine Studiers Fremme. 1795 fik han Løfte om Reisestipendiet, og reiste udenlands 1797.

kraftsvulmende, medens den nedre Deel af Legemet endnu hviler i Slaphed paa Jorden. Den ved Peders Side staaende Johannes er af beundringsværdig Skønhed. Hoved, Figur, Haar, Dragt, Alt hos ham er fuldkomment. Med Peder har Kunstneren ikke været fuldt saa heldig. Men hvor yndig er Drengen i Mellemgrunden paa høire Haand, hvor huldsaligt det Barn, der stræ¹⁰bende op fra den unge, skønne Qvindes Arm, griber efter de brogede Høns i Kurven, der bæres til Templet! Det Hele deler sig let i to livfulde Grupper, og kun enkelte uskønne Armbevægelser vise sig endnu. Men hvor skönt ere allerede Hænder og Fødder dannede!

Nu arbeidede vor Kunstner modigere og med noget mere Lyst Büster efter Naturen.

To af disse har jeg endnu for mig, en qvindelig og en mandlig; den første, den elskværdige og aandrige *Hertuginde af Augustenborgs*; den anden, Statsministerens, Grev *A. P. Bernstorffs*, hvis Minde vil være Danmark helligt, saalænge taknemmelige Hierter endnu slaae iblandt os. Büsterne ere fulde af Charakter, og udførte i en høi Stil; men den qvindelige især mangler endnu Blødhed og Ynde.

Langt tydeligere og mere omfattende kunde rigtig nok Maalet for hans Aand og Talent udtrykke sig i de halv ophøiede Arbeider.

Endelig reiste vor *Albert* i sit fire og tyvende Aar (1797) til Italien, med en kongelig Fregat, der var bestemt til Neapel. Underveis var han i Havsnød; Skibet blev drevet til de barbariske Kyster; neppe undslupne derfra, tvang nye Storme dem til at søge Malta; endelig naaede de Neapel, den længselfuldt forønskte Havn, og Konstens hesperiske Land. Men vor Yngling, heel ukiendt med Verden, fremmed i ethvert andet Tungemaal, end det danske, følte sig her, ved det skønne Partheno¹¹pes herlige Kyster, ikke lykkeligere, end ved Barbariets. Den barnlig længselfulde Hiemvee, som vore unge Landsmænd i saa stærk en Grad ere underkastede i fremmede Lande, og næsten altid i Forhold til den Uliighed, der finder Sted imellem dises Clima og Fædrelandets, betog ham ganske, og omtaagede Neapels skønne, klare Himmel for den her saa fremmede og eensomme Nordbo. Ofte har han forsikkert mig, at han dengang var saa nær Fortvivelse, at hvis ikke Skammen havde holdt ham tilbage, var han hellere, uden at have seet Rom, Apol paa Belvedere, Laokoon og den tragiske Muse, med Fregatten var vendt tilbage til sit Fædreland. Men den Ulykkeige maatte jo for Skams Skyld til Rom! Der vandrer han halvandet Aar iblandt Guders og Heroers Billeder som en Drømmende, hensiunken i Beskuelse, og saa nedslaaet ved Synet af det Høieste og Fuldkommenste, at han ikke er i Stand til hverken at tegne eller modellere noget af Betydenhed. Men hvor meget karakteriserer netop denne stumme Anskuelse Kunstnere, der, sig selv ubevidst, kæmper med Idealet, og stræber til ete Maal, der havde fæstet sig saa høit for hans Aand, at han vel følte hvorledes Hændernes Værk her var det mindste! – Det er at mærke, som et Bidrag til Historien om den originale Maade, hvorpaa Thorvaldsen blev saa stor en Kunstner, at han næsten aldrig har copieret.

Imidlertid begynde de romerske Fruentimre at bemærke den karakteristisk skønne og blomstrende nordiske Drømmer, og paatage sig at trøste ham. ¹² Thorvaldsen negter ikke, at han har flittigt studeret efter Naturen.

Mod Slutningen af det andet Aar af hans Ophold i Rom begynder han endelig at modellere, at danne og at tilintetgøre. *Georg Zoega*, som aner hans Genie, og at han er kaldet til det Høieste, gaaer ikke lemfædig tilværks med ham, og eftergiver ham ingen af sine stregne antquarisk-artistiske Fordringer, hvilke endnu forhøiedes ved den ham egne fine Skønhedssands. Sandelig, vor unge Phidias havde i ham en ubestikkelig Dommer, der ikke bortgav en Haarsbrede, ikke en Kiortelfolde af Oldtidens Værdighed. "Dette havde de Gamle ikke gjort saaledes!" – lød ofte hans Dom, eller: "Saaledes gik ingen ærbar Qvinde klædt i Oldtiden, langt mindre en Gudinde!" da engang en Pallas af Thorvaldsen havde faaet et Foldekast i Klædningen mindre sømmeligt. – Og den unge, udseelig stolte Kunstner, i sin Kamp med Idealet, afhuggede Hoveder, sønderbrød Statuer, der allerede tidligen vilde have udmærket ham meget berømmeligt for den store Hob.

Nogle smaa Modeller gjorde imidlertid faa Kiendere opmærksomme paa ham¹³), og *Zoega* ¹³forstod ei allene at dadle, men ogsaa at opmuntre. Thorvaldsen copierede derpaa ogsaa nogle Büster i Marmor efter Antiker, blandt hvilke en *Cicero* lykkedes særdeles vel, og modellerede adskillige efter Levende, som han med meget Held udførte.

Men Aaret 1802 var forløbet; de 6 Aar, i hvilke han skulde nyde kongelig Understøttelse, vare forbi, og Thorvaldsen havde ikke et Basrelief, ikke en Statue at sende hjem til Fædrelandet, til Vidnesbyrd om det, han var bleven!¹⁴) Fattigere, og ¹⁴tillige rigere, syntes vel aldrig nogen Skyldner i sine egne Øine. – Fattig i det udvortes, i Siælen en rig Fylde af guddommelige Konstskabninger! – Men da Nød, og den deraf udsprungne Drift engang vare bestemte til at sprænge hans Aandsfostres Svøb, (som Tilfældet var med hans første Basrelief) saa skete det ogsaa nu. – Hans *Jason* steg frem af Oldtidens Dyb, og traadte pludseligen hen for os, som en Aabenbaring fra Konstens

---

¹²) Jeg erindrer mig to Grupper: 1.) *Venus og Mars*. Han kommer fra Slaget, hun holder ham kiælende en Mythebrands ved Barmen, for at omsmelte dens endnu vilde Banken til blidere Følelser. 2.) *Penthesilea og Theseus*. Han har røvet hendes Sværdbælte, og hun synker i hans Arme. Begge disse herligt udtænkte Grupper ere endnu Kunstneres Yndlingsideer; men han ønsker at udføre begge i colossalsk Størrelse.

¹³) I Følge de af Professor *Baden* meddelte Efterretninger, indsendte Thorvaldsen 1798 til Academiet en Gruppe i gips, forestillende *Bacchus og Ariadne*, og Rothes Büste i Marmor. Ligeledes indsendte han 1799 nogle Copier, tilligemed Homers og Bernstorfs Büster i Marmor; og allerede den 22de April 1801 indberettede han til Academiet, at han havde modelleret en *Jason i naturlig Størrelse*, men som han af Mangel paa Formue ikke kunde lade forme. Af et andet Brev (6 August 1804) hvori han beretter, at have gennemgaaet en langvarig Sygdom, der havde standset hans Arbeide paa Jason, sees det, at dette Konstaværk først efter den Tid er blevet fuldendt. – Her kan endnu tilføies, at Thorvaldsen 1805 blev Medlem af Konstacademiet og udnævnt Professor i Modelskolen, og 1810 Ridder af Dannebrog. Overs.

skønneste Alder; og aldrig kan jeg glemme den salige Følelse, hvormed jeg opfyldtes ved Synet af dette høie Kunstværk: det stod atter, paa ny besialet for mig, hvad jeg troede for evig nedstukket i Fortids Skiød, det høie Helte-Ideal i al sin Enfoldighed, Kraft, Rolighed og Storhed!

Jason har just nylig fældet den altid vaagne Drage, og gaaer os seiersæl i Møde; kun Sværdbæltet og hans Glavind beklæder ham, og den beskiermende Hielm omhvelver det dristige Hoved. Seierens Bytte, det gyldne Skind hænger over hans venstre Arm, og i den høire holder han Spydet. Han seer tilbage paa det fældede Udyr med høi Vrede. – Men tillad mig, dyrebare Veninde, hellere ganske ærlig at udskrive af min Dagbog det Indtryk, Thorvaldsens Jason gjorde paa mig ved det første Syn; thi endnu føler jeg det samme, naar jeg staaer foran denne herlige Konstskaabning: "Rom den 28de Januar 1803. Jeg kommer tilbage fra Thorvaldsens *Jason!* Det er den sidst færdig blevene antike Statue! Helten skrider med let og kraftig Gang |¹⁵ forbi dig; det dreiede Hoved, med den høie og rene Form, paa den endnu af Vrede svulmende Hals, seer tilbage paa den fældede Drage; Haan, der svæver om Læberne, Blikkets Flamme, ere fortræffelige udtrykte. Hielmen slutter tæt til den stolt hvælvede Pande. Kroppen, Skuldrene, Brystet, Ryggen svulme af Fylde og Ungdomskraft, uden at opsvulme over Skionhedens Jævnmaal. Arme, Been, Hænder og Fødder ere endnu ikke ganske udmodellerede, men allerede i Tegningen ere de fuldkomne. Man sammenligner uvilkaarligen med Achilles, Mars, Theseus. – Men *Jason* er ganske han selv; kun *beslægtet* med Apollo, og dog heller ikke mere end ved Slægtliighed. – For Heltebilledet stod den unge, gudbenaadede Kunstner, med Taarer i Øinene, med Undseelsens ædle Rødme paa Kinderne – thi dette overordentlige Genie vil vanskeligen tilfredsstille sig selv; og medens vi først tause tabte os i Beskuelse, og derpaa høit beundrede, beskuede *ham* det endnu uopnaaede Gudbillede i hans Siæl!") |¹⁶

) Jeg troer det passende, her at anføre følgende Steder af den fortræffelige Konstkiender *Fernows* Skrift: Ueber den Bildhauer Canova, und desse Werke. Zürich 1806, S. 20: "Først efterat Canova ved en Mængde store Arbejder havde udbredt sin Roes i og uden for Italien, traadte en ny Medbeiler, *Thorvaldsen* fra Kiøbenhavn, inden for Skrankerne, og anmeldte sig paa en meget betydende Maade ved en 8 Fod høi *Jason*, der vakte almindelig Opmærksomhed paa den unge, hdtil aldeles ukiendte Kunstner, og aftvang selv Canovas erklærede Beundrere den Tilstaelse: at denne Jason er et af de ypperste Værker af den nyere Konst." S. 198. "At den moderne Konst kan opfylde disse Fordringer (at danne Gienstandens idealske Charakter efter den Klasse af Konstidealer, hvortil den hører, og hvorfor vi endnu have Mønstre i den gamle Konst, altsaa en Gud i guddommelig, en Helt i heroisk Charakter) har *Thorvaldsen* viist i sin *Jason*. Denne i Antikernes ægte Heltecharakter dannede Figur, er, som enhver Frembringelse af en skabende Indbildningskraft, ganske i Overensstemmelse med sig selv, og viser i en naturlig, levende Stilling Lemmernes konstmæssig skionne Modsætning, som frembringes ved en indtagende Afvexling af Bevægelse og Hvile i alle Figurens Dele, og ved den behagelige Anskuelse, som den fra alle Sider frembyder. Det til Siden vendte Hoved, giver i en ungdommelig skion, kraft- og aandfuld Physiognomie Udtrykket af det dristige Mod; og Formerne ere aldeles ædle, kraftige og af den reneste Bestemthed. Naar Model sammenlignes med Model, er denne *Jason* af *Thorvaldsen*, som et

Nu var Knoppen frembrudt af dens Svøb – *Thorvaldsen* kiendte nu sig selv i alle Konstkienderes |¹⁷ og føende Konstvenners forbausede Beundring. Ogsaa hans strenge Ven *Zoega* tilsmilede ham Bifald, og glædede sig inderligen. Fra nu af flyede han fra den strenge Ungdomslærerinde, *Trangen*, og frit og let fremblomstrede de salige Skikkelser af den med Skionhed nærede Siæl, og ved den konstfærdige Haand. Ogsaa Tilfældet blev ham gunstigt. En rig Hollænder ved Navn *Hope* opholdt sig just den Tid i Rom; drevet af det almindelige Ry besøgte han *Thorvaldsen*, saae hans Jason (som endnu kun var i Gipsformen) og bestilte den strax i Marmor. Ædelmodig overlod han det til den beskedne Kunstner, selv at vurdere sit Arbejde; og – om jeg ikke feiler – lagde han endog noget til den meget maadelige Priis. Umiddelbar derefter modellerede *Throvaldsen* et stort Basrelief, forestillende den Scene af *Iliadens* første Sang, hvor *Agamemnon* lader *Briseis* ved Herolderne *Thalphybiois* og *Eurybates* føre bort fra *Achilles'* Telt. *Achilles* sidder, med bortvendt Hoved, men paa en konstrig Maade saaledes vendende sig fra Høire til Venstre, at Heltelegemets Pragt, og Ansigtet, hvori Vrede og Elskovssmerter kæmpe, heelt fremstille sig for Tilskueren. *Patroklos* trøster *Briseis*, som, i det hun gaaer bort, i sød jomfruelig Harme visker sig Taarerne af Øiet med Haanden, for endnu engang at see tilbage paa den skionne unge Helt. – Hvor aldeles er *Homers*: "ugierne fulgte dog Pigen" udtrykt i hendes mildt dvælende Bevægelse! *Patroklos* er ganske den blide, hulde Godhed, i Mod |¹⁸ sætning til hans heftig forbittrede Ven. Herolderne med deres Stave træde allerede forud med alvorlig Værdighed. Kort, dette Basrelief opvakte og tilfredsstillede ved *Stilens* Reenhed, ved Skikkelsernes *Eurythmie*, ved den forstandige Composition, og den værdige, simple og ædle Behandling af Dragterne, ikke mindre de Beskuendes pirrede Forventning, var ikke mindre nyt, ikke mindre *eneste*, end *Heltens* Statue. Forholdenes Rigtighed, Formernes Elegnats, og en vis sig selv tilfredsstillende Rolighed og Fuldendelse, der udgjør hans Figurer, og især Hovedernes Udtryk – kort, Alt ved disse er antikt, og ægte klassisk. Hænder og Fødder ere rent tegnede og skiont dannede, uden al Maneer; men hvad der i Særdeleshed udmærker ham, er det blidt og skiont aabnede Øie, den Sødhed, der liig Morgendug hviler paa Øienlaagene, og en Venlighed omkring Læberne, der aldrig bliver til Smiil. – Saaledes seer jason seierdristig, med endnu mærkt Blik, tilbage paa Dragen. Men man seer det, snart ville Læber og Øienlaage tilsmile den skionne Tryllerinde Tak og Kiærlighed.

Saaledes, i den aabnede Knop vær ved den skønneste Blomstring, forlod jeg i Vaaren 1803 vor *Thorvaldsen*, og enhver Tidende, jeg fik om ham, bekræftede hans ustandsede Fremskridt paa den saa berømmeligt aabnede Bane. Dog

---

Værk, der i Charakter og Stil svarer til sin Hensigt, i enhver Henseende langt af foretrække *Canovas Perseus*. Man seer desuden i den danske Konstners Jason hiin plastiske Sands, der griber Formens Væsen, hvilken vi forgieves søge i alle *Canovas* Værker, selv de heldigste." *Udg.*

blev denne hans modige Fremskriden i Aarene 1804 og 1805 afbrudt ved en meget betænkelig og langvarig Sygdom; Lægerne tvivlede paa den ædle unge Mands ¹⁹ Helbredelse; hans Venner skælvede for, at de skulde see ham alt for tidlig friste det Skønnes sædvanlige Skiebne paa Jorden; og uden Tvivl havde Thorvaldsen været tabt for Konsten og hans Fædreland, om ikke *Venskab*, i sin ædleste Skikkelse, havde reddet ham.

Den Syge ilede til Toskana, og fandt der i den danske Gesandt, Kammerherre *Schubarts*Villa, den Pleie for Legemet og den Rolighed for Siælen, som det ved Lidelser nedbøiede Genie kun nyder fuldkommen, naar det har Venskab at takke derfor. Der, paa *Monteneros* vidtomskuende Høie, i den milde Havkøling, kappedes denne faderlige Ven for alle Danske i Italien med hans ædle Hustru om at give den elskede Kunstner tilbage til Livet; og det lykkedes, saaledes at vor Thorvaldsen siden har nydt en uafbrudt Sundhed.

I Foraaret 1807, da jeg atter vendte tilbage til det elskede Rom, fandt jeg følgende Værker af vor Kunstner, der i min Fraværelse deels vare blevne til i Gipsformen, deels udarbejdede i Marmor:

1.) *Ganymedes*, i to Trediedeels naturlig Størrelse. Et yderst ziirligt, yndefuldt Væsen. Hovedet nydeligt og elegant, den ungdommelig spæde Krop en sand Skønhedens Morgenblomst.

2.) *Bacchus*, af samme Størrelse. Det er en elskende henrykt Sværmer; Legemet blødagtig skønt, uden at være yppigt. Han betragter, allerede halv svævende i den salige Guderuus, den paa hans flade Haand hvilende Skaal, og synes at ville ²⁰ istemme en anakreontisk Sang. Paa Øienlaagene hviler en let Sky af Drukkenskab, og det søde Øie svømmer i Lyst. Hele Legemet er en Skønhedens Bølgelinie, og blandt alle hans Værker har Kunstneren hidtil udført dette blødest.

3.) *Psyche* er let, ziirlig, ung, endog nær ved Barndommens Grænser, og som alle Thorvaldsens Værker feilfri med Hensyn til Tegning og Omtrækkenes Elegants.

4.) *Apollo*. Det er vanskeligt, ved en saa givet Norm, som den for Apollo-Idealet, at fremstille noget Nyt. Denne Apollo er ædel, og yderst reen i Former. Men Ideekredsen er her ufravigeligen sluttet, ligesom Solgudens evige Bane. Alle disse Statuer ere af to Trediedeels naturlig Størrelse og udførte i Marmor.

5.) *Venus*. Her gielder det samme, som ved Apollo. Endnu synes hendes Former mig noget stramme; hun er mere en ung Pige, end en Qvinde. *Venus* er den udviklede, i evig Ungdomsblomstring straalende, modne Qvindelighed. Denne her er ikke blød og behagelig nok, uagtet dens Skønhed er fuldkommen feilfri.

6.) *Apollo paa Parnas*, omgivet af Muserne og Gratierner, der dandsende bevæge sig for ham, eller lade deres Toner og Strengelug klinge. Reenhet i Stiil, Rigtighed i Tegning, fordringsfri Sandhed og Consequents i Dragterne forudsættes altid, naar Talen er om et Værk af Thorvaldsen. Men i det Hele have Figurerne i dette Basrelief ²¹ mindre Elegants og Lethed, og Hovederne

mindre Udtryk og Elskværdighed, end man eller forud kan betinge sig hos vor Kunstner.

Disse Konstværker af Thorvaldsen fandt jeg i Gibsafstøbninger eller færdige i Marmor. De følgende bleve til i de tre Aar, som jeg tilbragte i Rom og i Nærheden af denne Stad, i hvilken Tid jeg saae den store Kunstner med ethvert nyt Værk at nærme sig Fuldkommenheden, og at give Skønhedens høieste Mønsterbillede i hans Bryst stedse mere Liv og mere Sandhed.

Vare Statuerne *Apollo*, *Venus* o. fl. alt for betingede Former for vor Kunstners frie Aand, saa viste sig hans *Hebe* derimod aldeles ny for os – et i Kunstnerens Siæl og af hans dybeste Følelse reent udsprunget Ideal for den rene Ungdom, Jomfruelighed og Uskyld. En Himmelblomst er dette yndige lille Hoved, dette Ansigt, hvor Uskyldigheds Fred hviler paa Pandens uomtaagede Glathed, aander i de stille Øine og om den blide Mund, og taler ud af dem. Kroppen er spæd, reen, kydsk, mere Knop end Blomst; Dragten ganske fordringsfri, betegnende de smekke Lemmer. Contourens Reenhet overgaaer Alt, hvad jeg har seet hos de Nyere. Sagte vandrende bærer hun den fulde Nektarskaal i sin venstre Haand, medens hun med den høirre hæver anstændigen sin Kiortel lidt, trædende forsigtig frem med ungdommelig Omhu, og det stille Blik ufravendt hvilende paa Drikken i hendes Skaal. O! hun er meget for god for Olympen; og man kunde dristig ²² sætte hende i et christeligt Capel, med Titelen: *Innocentia* paa Fodstykket, og med de Ord: "*Salige ere de, som have et reent Hierte.*"

En Gruppe: *Psyche* og *Amor*, maa jeg her endnu omtale. De staae, med den høire og venstre Arm sammenslyngede, hvilende let op til hinanden. *Amor* har nylig rakt *Psyche* Udødelighedens Nektarskaal. Han er udsigelig øm og skøn, hun elskelig naiv, og ny i hendes Guddomsstand. Begges Legemer ere Kiærlighedens hulde Ungdomsblomster.

Ny Periode i Thorvaldsens Konst.

1808

Endnu havde Danmarks Hovedstad ikke prydet sig med noget Konstværk af sin berømte Søn; endskiøndt der blandt de ovennævnte Statuer og Basreliefs vare Bestillinger til England, Rusland, Livorno og Holsten, og man i *Florents* kun ved de trykkende Tidsomstændigheder var bleven hindret fra at bestille den udødelige *Dante's* Monument hos den fremmede Kunstner, som dog alt for længe ikke mere var fremmed i det velsignede Land, hvor Geniet medbringer Indfødsret. Men nu indtraf en Opfordring fra den ædle Grev *Ernst* af *Schimmelmann* til Kunstneren, om at forfærdige en med Basreliefs prydet Døbefont til en nybygget Kirke paa Grevens Gods *Hellebek* ved Helsingør. Jeg veed ikke om jeg feiler, naar jeg paa²³staaer: at denne Opfordring til

Arbejder i en ny Ideegang og Stiil tillige for vor Thorvaldsen blev Overgangen til en høiere Periode i hans Konst.

Vist er det, at der raader noget endnu høiere og inderligere over de herlige Skikkelser, som fra den Tid af udgik fra hans Haand, og at dette taler endnu mere levende til Beskueren. De fire Basreliefs, som pryde Døbefontens Sidere, ere følgende:

a.) En siddende Madonna, i en høist ædel og gemytlig Stilling, en saare ophøiet Skabning, og dog ganske jomfruelig. I hendes Skiød hviler yndigt det skønne Christusbarn, moderligt omslynget af begge hendes Arme. Den lille Johannes, holdende en Agnusdei-Stav, hælder sig fortroligt til Madonnas Knæ, og seer med tilbedende Kiærlighed det hulde Jesusbarn i Ansigtet, medens dette kiærligt klapper hans Kind med sin venstre Haand, og hæver den spæde Høire, ligesom il Velsignelse. Madonnas Dragt er rig, kydisk og simpel. En himmelsk Rolighed hersker i hendes mildt bøiede, tænksomt beskuende Ansigt, ligesom i den hele Gruppe.

b.) Frontispice-Gruppen: *Christi Daab* i Jordans Flod. Christus, en alvorlig mild, ædel Skikkelse staaer med forover bøiet Hoved, Hænderne andægtigen korslagte paa Brystet. Døberens, af hellig Ærefrygt gennemtrængte Høihed, er uefterlignelig skønt udtrykt i den ædle Figur, der lader Vandet af Muskelskallen med høit løftet Haand nedstrømmer over det guddommelige Hoved. ¹²⁴

c.) "*Lader de smaa Børn komme til mig.*" Christus sidder (som Madonna i det første Basrelief) paa en Steen. Et Barn har med tillidsfuld Kiærlighed lagt Hoved og Arme paa hans Skiød; en større Dreng nærmer sig med bedende opløftede Hænder. Frelseren har lagt sin velsignende Høire paa hans Pande, og seer ham venlig mildt i Ansigtet; det mindre Barn seer tilbage paa det andet. Frelserens ædelt rolige Skikkelse er bekædt med Underkiortel og Kappe, ligesom Madonna med Tunica og Peplum.

d.) Slutningsstykket udgjøre tre svævende Engle; den mellemste har slynget sine Arme let om de to andre; den paa høire Haand lægger sin ene Arm paa hans ene Skulder, og den paa Venstre lægger begge foldede Hænder paa den anden; og saaledes væve de let hen i Ætheren. Naar man undtager *Guido* har vel aldrig nogen Maler udtænkt Engle, saa reent og helligt og alvorligt smilende, og før Thovaldsen vist ingen Billedhugger saaledes givet Stenen Vinger).

I Foraaret og Sommeren 1808 fremtraadte endelig den store Konstner med to Konstværker, der sikke ham hos Efterverdenen hans Plads blandt de Gamle og hans Værdighed, som Gienopretter af den antike Stiil i Billedhuggerkonsten. Hans colos¹²⁵salske *Mars* forener alt, hvad der kan tilfredsstillende selv de strengeste Fordringer paa marvfuld Kraft, forenet med let Bevægelse, i uvisnelig, guddommelig Ungdom. Guden hviler sig efter en

---

¹²⁴) Allerede i Aaret 1808 var denne Døbefont næsten heel færdig og udført i Marmor; man Tidsomstændighederne have forårsaget, at den endnu ikke er ført til Danmark.

Seier. Alt i hans herlige Legeme er Kraft, der svulmer ny Daad i Møde; men dog afbryder ingen overdreven fremsvulmende Muskel de mildtbølgende Skionhedslinier; thi enhver Overdrivelse vidner om Svaghed, og her er alting livfuld, bevidst Styrke. Arme, Been, Hænder og Fødder ere af særdeles Correction og af fuldendt Skionhed, blødt og ziirligt udarbejdede, uden al Maneer.

Men i Sandhed guddommeligt fortiener Hovedet at kaldes, der stolt fra den kraftfulde Nakke, paa en let dreiet Hals, stræber opad, bedækket med et genialsk kruset, kortlokket, tæt Haar. Ansigtets Physiognomie er fuldkommen nyt, og intet i den antike Konstverden minder endog kun giernt om denne Krigsgud, paa hvis mørke, vældige Pande Vredens Muskler endnu svulme; imedens man i det dybe Øie, og omkring Munden, som aabner sig til et vordende Smil, aner den Seiergud, der seer sin søde Løn i Elskovsgudindens Arme i Møde. Statuen er i Størrelse liig den belvederiske Apollo. Han er nøgen, Hielmen ligger ved hans Fødder, i sin Høire holder han skiødesløst Spydet.

Umiddelbart derefter modellerede vor Thorvaldsen sin *Adonis*, der blev fuldent om Sommeren, medens Heden hindrede mig fra at komme fra Albano ind til Rom. Havde hans Mars opvakt ¹²⁶ alle Kienderes Beundring, saa forenede denne Adonis' huldsalige og dog klassiske Skionhed hines Stemmer med det større Chor af saadanne, der i Særdeleshed see Skionheden i Ynde og dens Tillokkelser. *Questo davvero e un uomo divino!* *) tilraabte mig mine romerske Venner, der besøgte os i Albano. Blandt dem var ogsaa den ædle Ridder *Antonio Canova*, der skienkede os en heel Sommerdag, og ved Frokosten, i Skyggen af altid grønne Ege ved Villa Daria, talte med den ham saa egne elskværdige Hiertelighed i hans naive neapolitanske Dialect om dette vor Thorvaldsens sidste Konstværk, hvilket han, baade i det Hele og i dets Enkeltheder, roste, og erklærede for det skønneste og heldigste af hans Værker. "*Finalmente, questa statua* (sagde han) *e lavorata in uno stilo nobile e pure grazioso, e pieno di sentimento.*" *)

I Begyndelsen af September tillod den noget afkølede Luft mig at drage til Rom, og see Thorvaldsens Adonis.

Denne ædle Konstskabning forestiller en rørende skøn Helteyngling. Det mildt kraftige Legeme er dog omgivet af en vis smægtende Charakter i Stiil og Bevægelse, der giver det en overordentlig Ynde. Dets enkelte Dele ere af den høieste, og tillige fineste Skionhed, og alt samstemmer harmonisk for at for¹²⁷høie Ansigtets dybt rørende Indtryk. Sød Ungdomskiærlighed og Anelse om den korte Tilværelse ere deri sammensmeltede med henrykkende Ynde. Han staaer øm og smægtende, støttet til en Træstamme, og Alt hos ham udtrykker ømhedsfuld Forventning om en salig Time. Hans Klædning drapperer malerisk Stammen, som han staaer ved; selv er han nøgen, og i

---

¹²⁵) I Sandhed det er et guddommeligt Menneske!

¹²⁶) "Kort, denne Statue er udarbejdet i en ædel og reen gracieus Stiil, fuld af Følelse."

noget meer end naturlig Størrelse. – Naar man længe og betænksomt beskuer disse to Statuer, i det de langsomt dreies omkring for een, da udvikler sig efterhaanden hos dem Alt hvad den skabende Natur skienkede det menneskelige Legeme af guddommelig Kraft, Skønhed, Værdighed og Ynde; og man føler hiin tilfredsstillings søde Ro, som altid er en Virkning af det Fuldkomnes Aabenbaring, og dets Optaelse i Siælens Helligdom.

I Vintren 1809 erholdt Thorvaldsen nye Bestillinger fra Danmark. Vor Monark vilde see Indgangen til det under Bygning værende Christiansborg Slot prydet med fire Basreliefs af hans Arbeide og Opfindelse. *Velgiørende, stedse blomstrende Kraft; Sundhed; oplivende Aand; Alt forenede evig Retfærdighed*: dette vare de høie Ideer, der, som Symboler paa det troe danske Folks Ønsker for sit Kongehuus udtalte sig i følgende fire herlige Grupper:

1.) *Herkules og Hebe*. Den givne, ved tusinde Statuer og Basreliefs bestemte Norm for hiin Kraftens Søn og Symbol, har vor Kunst¹²⁸er tilegnet sig med største Frihed, og bevæger sig saa let i samme, som i en selvvalgt Cyklus. *Herkules* sidder hvilende, med det ene Been kastet over det andet, udstrækkende Haanden imod Nektarskaalen. *Hebe* staaer for ham, og med høit opløftet Haand gyder hun Nektar i Skaalen. Dette er Indholdet af denne yndefulde Fremstilling. Men hvo kan beskrive den hulde gemytlige Charakter i det Hele, denne harmfrie Rolighed, denne Tilfredshed hos begge i og med hinanden? – Han seer hende i Ansigtet med en saa haabfuld Tillid, Kiærlighed og Tro, at man synes at læse de Ord i hans Blik: "Du er min evige Glæde, og min Møies Løn!" Hun, en huld Ungdomsblomst, let som en Morgenvind, og frisk som Rosenduggen, den reneste jomfruelig Uskyldighed i Stilling, Bevægelse og Omrids, skienker ham Nectaren høit i Skaalen, at Udødelighedens Drik kan skumme for ham, og hendes Blik, der møder hans, synes at sige: "Jeg vil være dig Alt, du gode Menneskers Befrier! Jeg skal ikke lade dig spinde, og fra min Haand skal ingen giftsvanger Kiortel indhulle Dig!" Man bliver ret egentlig saa vel til Mode, man glæder sig saa hiertelig ved, at de To der i Medaillonens trange Rum nu ere uadskillelig forenede. Han sidder paa Løvehuden; hun er paaklædt.

2.) *Æskulap og Hygæa*. Hun forer hans Slange, staaende for ham; han sidder. Begge ere beklædte. Her er, ligesom hos *Herkules*, den ved Ælde og Herkomst bestemte Skikkelse og Familielighed²⁹ med den guddommelige Farfader *Jupiter*, respecteret. Dog er *Æskulap* endnu strengere, end sædvanligt, muskelfast og noget undersætsig, som han altid pleier at være, og eftertænksom Ælvor hviler paa hans Pande. Meget fiint udført er Contrasten imellem den letsvævende Ungdomsgudinde paa det første Basrelief, og den noget fyldigere Hygæa, som er bestemt til at give hvad Andre fattes. En høi Velvillie og Godhed taler ud af hendes ædle Ansigt.

3.) *Prometheus og Minerva*, som besiaeler det ved Prometheus nys fuldendte Leerbillede af det første Menneske. Den gamle Titan sidder ret gemytlig, og seer paa Fuldendelsen af hans Værk. Det er en yderst original Kraftskikkelse, fuld af Trodsighed og Godmodighed tillige. *Minerva* staaer høi, rank, ædel og

stille, og sætter Sommerfuglen (*Psyche*) paa Leermenneskets Hoved, der allerede under den beaandende Indflydelse synes at hæve sig; man seer det, Geisten svulmer alt giennem alle hans Lemmer.

4.) *Jupiter og Themis*, den gamle, ærværdige Skiebnens Fortrolige. Gudernes Konge sidder alvorlig, mild og majestætisk paa hans evige Throne. *Themis* staaer for ham; med den ene Fod paa et Klippestykke, og støttet paa Armen, læser hun for ham af Skiebnens aabne Rulle. Begge Figurer ere beklædte; Gudindens Skikkelse og Holdning er i en meget høi, interessant og ædel Stil. Ogsaa *Jupiters* uopnaaelige Skabning er betegnet ved dyb Siæleadel; og en hellig Taushed synes at³⁰ svæve omkring de to, over Menneskets Skiebne i evig Retfærdighed raadslaende Guder.

Dette er det moralsk-æsthetiske Udtryk i disse høie Konstværker, som vi see i Modellen. Men disse Leermønstre ere udarbejdede og besiaeledede med en Aand, en Fiinhed i Fuldendelsen, der overgaaer Alt af den Art, hvad jeg hidtil har seet. Den fuldendte Blødhed i alle Delene, den Lethed i Bevægelserne, den herlige Stil i Dragternes Foldekast (forenet med den høieste Ynde i de qvindelige), Hændernes, Fingrenes, Føddernes, Ørernes ziirlige Udarbeidelse, i Forening med den mest tvangfrie Gratie – alt dette vilde have bragt en Polyklet og Lysip til uden Rødmen at erkiende disse Guddomsbilleder som deres Værker. – Kort disse fire Basreliefs ere sande Gemmer, og Gudernes Skikkelser gaae med en vis aandende Sandhed og Skønhed frem af denne Pygmalions Hænder.

Nogle have bebreidet vor Kunstner (og det synes os, ikke uden al Grund), at han ikke i Marmoret udfører sine fortræffelige fuldendte Modeller saa blødt og saa livfuldt, som det var muligt og ønskeligt. Aarsagen hertil kan allene ligge i Mangel paa den Taalmodighed, som Marmorets sidste, yderst møisomme Bearbeidelse i høi Grad fordrer, og ved hvilken jeg ofte har hørt Canova, den største Mester i denne Kunst, sukke dybt. Thi hos den Kunstner, i hvis Siæl Ideen ligger fast og reen, og som kalder den saa let og saa fuldkommen frem for Lyset, kan den fine Tact for Fuldendelse, der indaander³¹ Marmoret svulmende Liv, ikke fattes; og vor Thorvaldsen vil sikkert heller ikke forsmaa denne sidste Krands, som endnu for ham er at vinde. Thi det er affjort, at den, der *saaledes* gennemtænker sit Konstværk, der *saaledes* veed at aande Liv i Leret og at uddanne det med saa høi en Fiinhed, behøver ved Marmoret kun at *ville*; Taalmodighed behøver blot ved den sidste Haandlægning ganske lidt at binde Vingerne paa den Genius, der saa gjerne vil svinge sig op til nye Erobring i Skønhedens Rige – og Fuldendelse vil krone Kunstneren!

Saaledes har dette sieldne Talent nu uddannet sig, hvis Udvikling fra den første Spire vi nu have fulgt. Men ikke mindre interessant, end hans Konstværker, er Kunstneren selv. Alt hos ham er medfødt, og ved sig selv frit og naturmæssigt udviklet. Det høie Genie er en vis almindelig Evne til *Alt* egen, der fattes det blotte Talent, som ikke formaar mere end *Eet*. Saaledes har Thorvaldsen sandt Genie til Musik, og spiller med eiendommelig Aand

og Lethed paa Guitarre. Hans Dom over Musik og Poesie er altid ligesaa sand, som hans Følelse. Hans Selskab er ligesaa interessant, som behageligt; this Følelse og Sands for det Sømmelige ere saa uddannede hos ham, som var han opvoxen i de fineste Cirkler. Hans Vittighed er træfende og skarp, hans Domme over Kunstværker strenge, som de maae være hos den, der altid kun saae det Høieste og foresatte sig det til Maal. Hans nøie, venskabelige Omgang skylder jeg mange af de behageligste og lærerigeste |³² Timer af mit Ophold i Rom og i den evige Stads klassiske Omegn; thi Thorvaldsens Følelse for alt det Høie og Skønne i Natur og Kunst er ganske eiendommelig, og hans Yttringer deraf fulde af karakteristisk Ynde, som de maae være det hos den, der (som det egner Konstneren) ei blev dannet ved døde Bogstaver, men ved Anskuelse og Naturnydelse.